

Sygn. akt III AUa 516/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2018 r. w Szczecinie

sprawy A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 kwietnia 2017 r. sygn. akt VI U 2008/16

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak

III AUa 516/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 września 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił A. K. prawa do emerytury wskazując, że ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, nie przystąpił do OFE i na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentował okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat, 11 miesięcy i 26 dni, ale nie wykazał wymaganych 25 lat okresów składkowy i nieskładkowy, a tylko 24 lata 11 miesięcy i 4 dni zamiast. Organ rentowy nie uwzględnił do ogólnego stażu pracy ubezpieczonego okresu przerwy w zatrudnieniu od 18 października 1979 r. do 14 listopada 1979 r., ponieważ okres przerwy pomiędzy zwolnieniem żołnierza ze służby wojskowej a podjęciem pracy u pracodawcy, u którego pracownik był zatrudniony w dniu powołania do służby, nie jest wymieniony w art. 6 i art. 7 ustawy emerytalnej.

W odwołaniu od powyższej decyzji A. K. wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury w wieku obniżonym zgodnie z wnioskiem podnosząc, że organ rentowy bezpodstawnie nie uwzględnił okresu od 18 października 1979 r. do 14 listopada 1979 r. (powrót do poprzedniego zakładu pracy po odbyciu służby wojskowej) jako okresu zatrudnienia. Wliczenie zaś tego okresu powoduje spełnienie warunku wymaganego stażu pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

A. K. urodził się w dniu (...) Wniosek o emeryturę w obniżonym wieku z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych ubezpieczony złożył 17 czerwca 2016 r. Przed organem rentowym na dzień 1 stycznia 1999 r. A. K. udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w łącznym wymiarze 24 lata, 11 miesięcy i 26 dni oraz 15 lat, 11 miesięcy i 4 dni okresów pracy w warunkach szczególnych.

W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych załączonym do wniosku ubezpieczonego o rentę z tytułu niezdolności do pracy z dnia 30 maja 2003 r., A. K. jako pierwszy okres pracy wskazał okres zatrudnienia na stanowisku montera wewnętrznej instalacji budowlanej w Zakładzie (...) przy Urzędzie Gminy w G.. Kolejno w okresie od 1 lutego 1977 r. do 25 listopada 1980 r. ubezpieczony zatrudniony był na stanowisku montera instalacji wodno-kanalizacyjnych w Przedsiębiorstwie Usług (...) w S.. W toku tego zatrudnienia, w okresie od dnia 24 października 1977 r. do 17 października 1979 r. A. K. pełnił zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby ubezpieczony wnioskował o ponowne przyjęcie do pracy z dniem 15 listopada 1979 r. na stanowisku montera w (...) w S.. Tego też dnia powierzono ubezpieczonemu obowiązki montera instalacji wodno-kanalizacyjnych z wynagrodzeniem 15,5 zł/godz. i przy zachowaniu dotychczasowych warunków pracy.

W okresie od 26 listopada 1980 r. do 31 lipca 1993 r. ubezpieczony zatrudniony był na stanowisku hydraulika w Kombinacie Państwowych Gospodarstw Rolnych w S.. Kolejno w okresie od 3 sierpnia 1993 r. do 10 kwietnia 1994 r. ubezpieczony zarejestrowany był jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku. W okresie od 15 kwietnia 1994 r. do 11 lipca 1994 r. A. K. zatrudniony był na stanowisku hydraulika w Zakładzie (...) w S.. W okresie od 1 sierpnia 1994 r. do 10 lipca 1995 r. ubezpieczony zatrudniony był na stanowisku spawacza w (...) sp. z o.o. W.. W okresie od 18 lipca 1995 r. do 17 lipca 1996 r. oraz od 18 lipca 1996 r. do 30 czerwca 1997 r. ubezpieczony zarejestrowany był jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku. Od 15 listopada 1997 r. do 31 grudnia 1998 r. A. K. był objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Wskazane powyżej okresy zarejestrowania ubezpieczonego jako osoby bezrobotnej w PUP w K. i pobierania zasiłku dla bezrobotnych uwzględnione zostały przez organ rentowy i zaliczone do ogólnego okresu ubezpieczenia powoda.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie art. 24 ust. 1, art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887; powoływana dalej jako: ustawa emerytalna), a także przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, że w niniejszej sprawie poza sporem pozostawał fakt, iż A. K. urodzony (...) na dzień wydania zaskarżonej decyzji osiągnął wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury, nie był członkiem OFE oraz legitymuje się też wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych, który na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 15 lat, 11 miesięcy i 4 dni. Natomiast spór między stronami dotyczył tego, czy ubezpieczony legitymuje się ogólnym stażem składkowym i nieskładkowym uprawniającym do uzyskania prawa do emerytury (co najmniej 25 lat), a ściślej nieuwzględnienia przez organ rentowy do uprawnień emerytalnych ubezpieczonego

okresu przerwy w zatrudnieniu od 18 października 1979 r. do 14 listopada 1979 r. tj. okresu pomiędzy zwolnieniem odwołującego się ze służby wojskowej, a podjęciem przez niego pracy na stanowisku montera w Przedsiębiorstwie Usług (...) w S..

Sąd Okręgowy wskazał, że z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż A. K. od 1 lutego 1977 r. zatrudniony był na stanowisku montera instalacji wodno-kanalizacyjnych w Przedsiębiorstwie Usług (...) w S.. Następnie w okresie od dnia 24 października 1977 r. do 17 października 1979 r. pełnił zasadniczą służbę wojskową i po jej zakończeniu wnioskował u dotychczasowego pracodawcy o ponowne przyjęcie do pracy na uprzejmo zajmowanym stanowisku, co nastąpiło z dniem 15 listopada 1979 r. Data powrotu do pracy wynika przy tym nie tylko z ponownego angażu wystawionego przez pracodawcę, ale także z podania o ponowne przyjęcie do pracy podpisanego osobiście przez ubezpieczonego. Żaden z tych dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego nie został zakwestionowany przez stronę odwołującą się. Także zdaniem tego sądu ich autentyczność nie budzi wątpliwości.

Sąd meriti miał na uwadze, że ubezpieczony domagał się zaliczenia tego okresu do ogólnego stażu pracy. Z kolei zdaniem organu rentowego sporny okres przerwy w zatrudnieniu powoda nie może zostać uwzględniony, ponieważ nie jest wymieniony w art. 6 i art. 7 ustawy emerytalnej.

Dalej sąd pierwszej instancji wskazał, że z treści art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1534) w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie wynika, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych.

Jednocześnie sąd ten wyjaśnił, że termin 30 dni wymieniony w powołanym powyżej przepisie jest terminem nieprzekraczalnym, w którym pracownik ma podjąć pracę, ale nie może być zaliczony jako okres składkowy, bądź nieskładkowy, a to z tej przyczyny, iż brak jest w dyspozycji tego przepisu jakichkolwiek szczególnych uregulowań w tym zakresie. Wręcz odwrotnie, przepis ten mówi wprost o zaliczeniu do uprawnień wynikających ze stosunku pracy oraz przepisów szczególnych jedynie okresu odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej. Z treści tego przepisu jednoznacznie wynika, że jedynym warunkiem koniecznym do wliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej do wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych (w tym emerytalno-rentowych) jest faktyczne „podjęcie pracy” w ciągu 30 dni od zwolnienia ze służby.

Dalej sąd pierwszej instancji wskazał, że z przeprowadzonych w sprawie dowodów jednoznacznie wynika, iż po zwolnieniu ubezpieczonego z zasadniczej służby wojskowej w dniu 17 października 1979 r., wykonywanie umówionej pracy w zakładzie pracy, który zatrudnił go w dniu powołania do zasadniczej służby wojskowej, faktycznie podjął dopiero w dniu 15 listopada 1979 r., a zatem prawidłowo organ rentowy uznał, że dopiero od tego dnia liczyć należy okres składkowy, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Zatem w ocenie sądu meriti, A. K. bezpodstawnie domagał się zaliczenia spornego okresu do ogólnego stażu pracy, ponieważ trzydziestodniowy okres, w jakim pracownik ma zgłosić powrót do pracy, nie zalicza się ani do okresów składkowych o których mowa w art. 6 ustawy emerytalnej, ani do okresów nieskładkowych wymienionych w art. 7 ustawy emerytalnej. Na poparcie tego stanowiska sąd pierwszej instancji przywołał wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 26 sierpnia 2015 r., III AUa 440/15, jak również wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 października 2005 r., III AUa 1336/04 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 5 października 2010 r., akt III AUa 621/10.

Nadto Sąd Okręgowy miał na uwadze, że okresy zarejestrowania ubezpieczonego jako osoby bezrobotnej i pobierania zasiłku dla bezrobotnych zostały już uwzględnione przez organ rentowy, co wprost wynika z zapisów karty przebiegu zatrudnienia oraz raportu ustalenia uprawnień do świadczenia.

Biorąc pod uwagę ustalony stan faktyczny i argumenty podnoszone powyżej, sąd uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową przyjmując, że A. K. nie udowodnił w niniejszym postępowaniu wymaganych 25 lat pracy i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił jego odwołanie.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodził się A. K., który działając przez pełnomocnika, w wywiedzionej apelacji zarzucił mu naruszenie:

- przepisów postępowania cywilnego co miało wpływ na wynik postępowania, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego w zakresie przyjęcia, że ubezpieczony w okresie od 18 października 1979 r. do 24 listopada 1980 r. nie świadczył pracy, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż odwołujący się w przedmiotowym okresie świadczył pracę,

2. art. 232 zd. 2 k.p.c. oraz art. 227 w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nie przeprowadzenie wszystkich koniecznych dowodów i nie ustalenie okoliczności faktycznych sprawy w sposób pełny, w zakresie tego czy ubezpieczony bezpośrednio po zakończeniu służby wojskowej powrócił do pracy, czy też nastąpiło to prawie miesiąc później;

- przepisów prawa materialnego, tj.

3. art. 24 ust. 1 oraz art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy ustawa emerytalnej poprzez jego niewłaściwe niezastosowanie przepisu i nie przyjęcie, że przy przyjęciu prawidłowo ustalonego stanu faktycznego ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do emerytury,

i z daleko idącej ostrożności procesowej:

4. art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony poprzez jego błędną wykładnię w konsekwencji przyjęcie, że okresu pomiędzy zakończeniem służby wojskowej, a podjęciem pracy nie wlicza się do stażu pracy, gdy zgodnie z prawidłową wykładnią wymienionego przepisu okres ten powinien zostać wliczony pracownikowi do stażu pracy w przypadku podjęcia pracy w ciągu 30 dni od dnia zakończenia służby wojskowej.

Mając na uwadze powyższe apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania oraz przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury,

ewentualnie:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania,

- zasądzenie kosztów postępowania sądowego w pierwszej i drugiej instancji według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa radcy prawnego według norm przepisanych,

oraz o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków:

a) S. R.

b) J. I.

c) Z. G.

i z dokumentu: oświadczenia z dnia 19 maja 2017 r., a także przesłuchania ubezpieczonego, na okoliczności: powrotu odwołującego się do pracy bezpośrednio po zakończeniu służby wojskowej i stażu pracy posiadanego przez ubezpieczonego.

Apelujący wyjaśnił, że przeprowadzenie powyższych dowodów jest konieczne w toku postępowania odwoławczego, gdyż przeprowadzenie przedmiotowych dowodów służy pełnemu i należytemu ustaleniu stanu faktycznego niniejszej sprawy, co do istotnych okoliczności sprawy, dowody te winny zostać przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji z urzędu, nadto konieczność powołania przedmiotowych dowodów pojawiła się w związku z wadliwymi ustaleniami sądu pierwszej instancji, który nie uwzględnił treści przedłożonego przez ubezpieczonego świadectwa pracy.

W uzasadnieniu skarżący między innymi podniósł, że wobec istniejących rozbieżności w dokumentach zgromadzonych w aktach spraw, w szczególności w związku z przedłożonym przez ubezpieczonego świadectwem pracy oraz w związku z treścią jego zeznań sąd pierwszej instancji nieprawidłowo ustalił, że w okresie od 18 października 1979 r. do 24 listopada 1980 r. nie świadczył pracy. Zgodnie bowiem z treścią zeznań apelującego w okresie po zakończeniu służby wojskowej posiadał on małoletnie dziecko, a jak wskazują zasady doświadczenia życiowego – w szczególności w przedmiotowym okresie - ojcowie małoletnich dzieci nie podejmują przerw w zatrudnieniu polegających na nieświadczeniu pracy przez okres prawie całego miesiąca, lecz jak najszybciej powracają do zarobkowania oraz uzyskiwania dochodów w celu utrzymania dziecka. Ponadto skarżący wskazał, że zgodnie z treścią świadectwa pracy z dnia 10 lutego 2003 r. w okresie od 1 lutego 1977 r. do 25 listopada 1980 r. z przerwą na okres służby wojskowej od 4 października 1977 r. do 17 października 1979 r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę montera instalacji wodno-kanalizacyjnych. Zdaniem skarżącego dokument ten winien stanowić podstawę ustaleń sądu pierwszej instancji jako dokument przeznaczony w porządku prawnym do potwierdzania okresów zatrudnienia pracownika. Dalej apelujący wyjaśnił, że co prawda polski ustawodawca nie stwarza hierarchii dowodów jednakże z całokształtu regulacji dotyczących treści świadectw pracy wynika, iż przede wszystkim to przedmiotowe dokumenty mają stanowić podstawę ustaleń odnośnie stażu pracy pracownika. Przy tym oceny tej nie może zmieniać treść angażu wystawionego przez pracodawcę - ubezpieczony kwestionował przy tym to by jego podpis znalazł się pod angażem, czego sąd pierwszej instancji nie uwzględnił, a co budzi uzasadnione wątpliwości odnośnie daty faktycznego rozpoczęcia przez niego pracy. Podobne stanowisko zdaniem apelującego należy przyjąć odnośnie podania o przyjęcie do pracy, które ubezpieczony faktycznie podpisał jednakże bez zapoznania się uprzednio z jego treścią, w oparciu o zaufanie do osoby dokument ów przygotowującej. Dalej skarżący wskazał, że pracownik ma możliwość złożenia wniosku o sprostowanie treści świadectwa pracy w przypadku, gdy nie zgadza się z jego treścią, możliwości zaś takiej nie ma w odniesieniu do tych omówionych dokumentów.

Według apelującego ustalenie okoliczności niezwykle istotnych w tej sprawie wymagało także przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego w tym z zeznań świadków, którzy w przedmiotowym okresie z ubezpieczonym pracowali. Osoby te mogłyby bowiem potwierdzić, że treść świadectwa pracy odpowiada rzeczywistości lub też wykluczyć fakt powrotu odwołującego się do pracy bezpośrednio po zakończeniu służby wojskowej.

Następnie skarżący zarzucił, że w konsekwencji wadliwych ustaleń odnośnie stanu faktycznego sprawy sąd pierwszej instancji nieprawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego uznając, iż ubezpieczony nie spełnił wszystkich przesłanek koniecznych do uzyskania prawa do emerytury.

Ponadto z daleko idącej ostrożności procesowej apelujący podniósł zarzut naruszenia art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, gdyż zgodnie z prawidłową wykładnią wymienionego przepisu okres ten powinien zostać wliczony pracownikowi do stażu pracy w przypadku podjęcia pracy w ciągu 30 dni od dnia zakończenia służby wojskowej. Przy czym skarżący wskazał, że ów okres 30 dni nie jest okresem urlopu bezpłatnego, a mając na uwadze cel przedmiotowego przepisu cały okres 30 dni powinien zostać zaliczony do stażu pracy pracownika.

W odpowiedzi na apelację Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jej oddalenie apelacji w całości wskazując, że wyrok Sądu jest prawidłowy. Organ rentowy podniósł, że w wyniku przeprowadzonego postępowania Sąd Okręgowy podzielił stanowisko organu rentowego uznając brak możliwości doliczenia do ogólnego stażu ubezpieczeniowego wskazanego przez A. K. spornego okresu, ponieważ trzydziestodniowy okres, w jakim pracownika ma zgłosić się do pracy po dniu zwolnienia z zasadniczej służby wojskowej, nie wlicza się do okresów składkowych i nieskładkowych, o których mowa w art. 6 i art. 7 ustawy emerytalnej, a tym samym sąd uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd odwoławczy podzielił ustalenia faktyczne, a także rozważania prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania w tej części rozważań (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 i z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720).

Mając na uwadze powyższe oraz bezsporny fakt, że ubezpieczony nie zgadza się z ustaleniami dokonanyymi w zaskarżonej decyzji oraz przez Sąd Okręgowy w zakresie braku możliwości zaliczenia do ogólnego okresu ubezpieczenia wymaganego od osób ubiegających się o prawo do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na pracę w szczególnych warunkach okresu pomiędzy zakończeniem odbywania zasadniczej służby wojskowej a podjęciem na nowo pracy w dotychczasowym zakładzie pracy, sąd odwoławczy podzielił stanowisko sądu pierwszej instancji i uznał roszczenie w całości za nieuzasadnione.

Do ogólnego okresu ubezpieczenia można bowiem zaliczyć tylko okresy wymienione w art. 6 (okresy składkowe) i art. 7 (okresy nieskładkowe) ustawy emerytalnej, w tym tylko okres odbytej zasadniczej służby wojskowej w myśl art. 6 ust. 1 pkt. 4 tej ustawy, a nie całej przerwy spowodowanej odbywaniem zasadniczej służby wojskowej.

Zatem zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 oraz art. 184 ust. 1 pkt. 2 ustawy emerytalnej okazał się chybiony.

Również zarzuty naruszenia prawa procesowego przez dowolną ocenę materiału dowodowego w zakresie przyjęcia, że ubezpieczony od 18 października 1979 r. do 24 listopada 1980 r. nie świadczył pracy, należało uznać za niesłuszny w całości. Zarówno z dokumentów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak i wyroku Sądu Okręgowego jednoznacznie wynika, że A. K. zaliczono do okresu pracy (jako okres składkowy) okres zatrudnienia od 15 listopada 1979 r. do 25 listopada 1980 r.

Niezasadnym jest również zarzut nieprzeprowadzenia wszystkich koniecznych dowodów i nie ustalenia w sposób pełny okoliczności faktycznych w zakresie tego czy ubezpieczony bezpośrednio po zakończeniu służby wojskowej powrócił do pracy czy też nastąpiło to miesiąc później.

W tym zakresie organ rentowy dokonał ustaleń na podstawie zaświadczenia wydanego na podstawie akt osobowych ubezpieczonego przez (...) Przedsiębiorstw (...) w S. (k. 9 akt ZUS) oraz zaświadczenia Wojskowej Komendy Uzupelnień w Ś. z dnia 21 maja 2003 r., w którym wskazano, że A. K. pełnił zasadniczą służbę wojskową od 24 października 1977 r. do 17 października 1979 r. (k. 10 akt ZUS). Natomiast Sąd Okręgowy dodatkowo dysponował i dokonał ustaleń faktycznych w omawianym zakresie na podstawie dokumentacji zawartej w aktach osobowych A. K. z Przedsiębiorstwa Usług (...) w S. za okres od 1 lutego 1977 r. do 25 listopada 1980 r. W aktach tym znajdują się dokumenty sporządzone przez A. K. oraz osoby uprawnione do sporządzania dokumentacji pracowniczej w związku z przebiegiem zatrudnienia w tym zakładzie. Przy czym podkreślić trzeba, że dokumenty pochodzą z dat ich sporządzenia dla potrzeb łączącego ubezpieczonego i zakład pracy stosunku pracy. I tak w aktach osobowych znajduje się karta wynagrodzeń za 1979 r. w której wskazano, że w miesiącu listopadzie tego roku A. K. przepracował 9 dni i za te dni naliczono mu wynagrodzenie. Natomiast karta nie zawiera danych o wynagrodzeniu za miesiące od stycznia do października 1979 r. włącznie, podczas gdy za okres, w którym ubezpieczony świadczył pracę wynagrodzenia są wpisane za każdy miesiąc osobno (karta wynagrodzeń za 1977 r., 1979 r. i 1980 r. – k. 2-3 akt osobowych). Nadto w aktach tych znajduje się pismo podpisane nazwiskiem K. o treści „Zwracam się z prośbą o przyjęcie mnie do pracy w tutejszym przedsiębiorstwie po odbyciu zasadniczej służby wojskowej z dn. 15 XI 79 r. na stanowisko monter instal. wod.-kan.”, na piśmie tym Kierownik (...) K. M. C. dokonał adnotacji adresowanej do kadr: „Wnioskuje o zatrudnienie

z dniem 15 XI 79 r. na stanowisko montera inst. w-kan. w zakładzie (...).4 ze stawką w/gkat. 8-15,50 zł/godz.”. (k. 15 akt osobowych). Ponadto na k. 14 akt osobowych ubezpieczonego widnieje pismo z dnia 15 listopada 1979 r. z informacją „po odbyciu zasadniczej służby wojskowej z dniem 15 listopada 1979 r. powierzam Obywatelowi obowiązki montera instalacji wodno-kan. w WG-1 i przyznaję wynagr. m-ne wg kat. 8 tj. 15,50 zł/godz.” pismo podpisał Dyrektor E. Z.. Na piśmie tym widnieje także podpis (...) i faktycznie podpis ten odbiega od podpisu ubezpieczonego na piśmie na k. 15 czy innych pismach sporządzonych przez ubezpieczonego. Ubezpieczony na rozprawie w dniu 13 kwietnia 2017 r. zeznał, że pismo z k. 15 akt osobowych zostało sporządzone przez inną osobę, ale podpis na nim należy do niego, natomiast podpis złożony pod pismem z k. 14 nie należy do niego.

W ocenie sądu odwoławczego materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu został prawidłowo oceniony przez sąd pierwszej instancji jako wiarygodny i nie zachodziła potrzeba jego uzupełniania. Ustalenie, że w okresie od 18 października 1979 r. (po odbyciu zasadniczej służby wojskowej zakończonej w dniu 17 października 1979 r.) do 14 listopada 1979 r. A. K. nie pozostawał w zatrudnieniu i nie świadczył pracy, nie otrzymał również za ten czas wynagrodzenia, od którego odprowadzono by składki na ubezpieczenia społeczne, ani też nie wykazał, aby zachodziły inne okoliczności skutkujące uznaniem tego okresu za składkowy lub nieskładkowy w rozumieniu art. 6 i 7 ustawy emerytalnej, nie pozwalało na uwzględnienie tego okresu do wymaganego okres ubezpieczenia w wymiarze co najmniej 25 lat na dzień 1 stycznia 1999 r. Wobec jednoznacznego ustalenia, że w listopadzie 1979 r. A. K. przepracował 9 dni i za ten czas pracodawca przyznał i wypłacił mu wynagrodzenie, podczas gdy takiego wynagrodzenia nie przyznano i nie wpłacono apelującemu w miesiącu październiku 1979 r. (wówczas gdy ubezpieczony zakończył służbę wojskową w dniu 17 października 1979 r.), to do okresu składkowego można było uwzględnić (jak to uczynił organ rentowy i sąd pierwszej instancji) tylko okres od 15 listopada 1979 r. czyli od dnia powrotu i podjęcia pracy przez A. K. w Przedsiębiorstwie Usług (...) w S..

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec jednoznacznej treści akt osobowych ubezpieczonego, a w szczególności dokumentów wyżej opisanych, nie zachodziła potrzeba uzupełnienia materiału dowodowego przez przesłuchanie zawnioskowanych przez apelującego świadków, oświadczenia z dnia 19 maja 2017 r. czy z uzupełniających zeznań ubezpieczonego na okoliczność jego powrotu do pracy bezpośrednio po zakończeniu służby wojskowej. Nadto zdaniem sądu odwoławczego zgłoszenie tych wniosków na etapie postępowania odwoławczego należało uznać za spóźnione.

Z kolei okoliczność, że pracodawca wystawiając świadectwo pracy A. K. wskazał, że był on zatrudniony od 1 lutego 1977 r. do 25 listopada 1980 r. bez wskazania powyższej przerwy w zatrudnieniu nie podważa prawdziwości powyższych ustaleń. Wskazać bowiem należy, że zgodnie z utrwaloną, wieloletnią linią orzecniczą Sądu Najwyższego świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym, wobec czego zarówno w postępowaniu przed organem rentowym jak i w postępowaniu przed sądem można dążyć do ustalenia rzeczywistego stosunku pracy, nawet gdyby okazał się on sprzeczny z treścią świadectwa pracy (por. między innymi wyrok Sądu Najwyższego z dnia: 12 grudnia 2011 r., I UK 120/11, LEX nr 1109261; 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08, LEX 707858 czy 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX 653420). W niniejszej sprawie świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę w dniu 25 listopada 1980 r. należy uznać za niepełne, skoro pominięto w nim faktyczną przerwę w tym zatrudnieniu od 18 października do 14 listopada 1979 r.

Również ostatni zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony przez błędną wykładnię i przyjęcie, że okresu pomiędzy zakończeniem służby wojskowej a podjęciem pracy nie wlicza się do stażu pracy należało uznać za chybiony.

W tym zakresie odpowiedzi udzielił już sąd pierwszej instancji w sposób wyczerpujący, a dla dopełnienia tej argumentacji należy wskazać, że w myśl art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony (w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie – t. j. Dz. U. z 1979 r., nr 18, poz. 111) pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Na gruncie utrwalonego od lat orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów powszechnych nie ma wątpliwości, że okres zasadniczej służby wojskowej jest zaliczany do

okresów ubezpieczenia nie tylko jako okres składkowy, ale przy spełnieniu określonych warunków także jako okres pracy w szczególnych warunkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2018 r., I UK 513/16, LEX nr 2455735 wraz z orzecnictwem tego Sądu powołanym w uzasadnieniu tego wyroku). Jednak podkreślić trzeba, że w omawianym przepisie jest mowa tylko o okresie odbywania zasadniczej służby wojskowej (a więc okresie stwierdzonym zaświadczeniem właściwej Wojskowej Komisji Uzupelnień), a okres ten nie obejmuje przerwy po zwolnieniu ze służby wojskowej, a przed podjęciem pracy na nowo u pracodawcy. Takie stanowisko wyraził także Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 20 grudnia 2017 r., III A Ua 511/17, LEX nr 2437811) wskazując: termin 30 dni wymieniony w przepisie art. 120 ust. 1 ustawy z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej jest terminem, w którym pracownik ma wyrazić wolę powrotu do pracy, ale nie może być zaliczony jako okres składkowy bądź nieskładkowy z tej przyczyny, że brak jest w dyspozycji wymienionego przepisu jakichkolwiek uregulowań w tym zakresie. Przepis ten mówi wyłącznie o zaliczeniu do uprawnień wynikających ze stosunku pracy jedynie okresu odbywania czynnej służby wojskowej.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania Sąd Apelacyjny uznał apelację A. K. za nieuzasadnioną i dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił ją w całości.

SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak